

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง "การสะท้อนปัญหาสังคมชนบทในนวนิยายไทยระยะปี พ.ศ. 2519-2529" ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อสังเกตว่านวนิยายแนวนี้เน้นความสมจริงในด้านต่าง ๆ คือ เน้นความสมจริงของการสร้างฉาก ตัวละคร บทสนทนา เน้นความสมจริงในการนำเสนอปัญหาของสังคมชนบทในภูมิภาคต่าง ๆ และเน้นความเป็นไปได้ในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา นักเขียนนวนิยายแนวนี้ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาในด้านต่าง ๆ ของสังคมชนบทไทย และสะท้อนลักษณะของปัญหาเหล่านั้นในนวนิยายได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทางด้านสังคมวิทยา ประเด็นปัญหาที่สอดคล้องกันนั้นได้แก่

1. ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ทั้งนักสังคมวิทยาและนักเขียนมองว่า เกิดจากความยากจนเป็นประเด็นหลัก ซึ่งปัญหาความยากจนนี้เกี่ยวข้องกับปัญหาอื่น ๆ อีกมาก ทั้งในส่วนที่เป็นสาเหตุของปัญหาอื่น และเป็นผลกระทบที่ได้รับจากปัญหาอื่น ปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการไร้ที่ดินทำกิน ทำให้ต้องเช่าที่ดินทำกินก่อให้เกิดปัญหาหนี้สิน และปัญหาสุดท้าย คือ ปัญหาราคาพืชผลตกต่ำ ทำให้เกษตรกรยิ่งเป็นหนี้ และเป็นวงจรไม่สู่ความยากจน ลักษณะของปัญหาดังกล่าวมีปรากฏในนวนิยายที่มีเนื้อเรื่องและโครงเรื่องเกี่ยวกับชนบทอีสาน และปรากฏแทรกอยู่ในนวนิยายเกือบทุกเรื่อง
2. ปัญหาทางการศึกษา ทั้งนักสังคมวิทยาและนักเขียนมองว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาประชากรในชนบทไม่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตอันแท้จริงของเยาวชนในชนบท ปัญหาที่สำคัญรองลงมาได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทและความประพฤติของครูที่ขาดความรับผิดชอบ และไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กนักเรียนได้ ปัญหาต่อมาคือปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนครู และขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน ลักษณะของปัญหาดังกล่าวมีปรากฏชัดเจนในนวนิยายของ คำพมาน คนไค นิมิตร ภูมิถาวร และนวนิยายสำหรับเยาวชนของพิบูลศักดิ์ ละครพล มาลา คำจันทร์ นิพนพาน ฯ และพนม นันทพฤษ

3. ปัญหาทางด้านการสาธารณสุขและการอนามัย ทั้งนักสังคมวิทยาและนักเขียนมองว่าชาวชนบทยังขาดสุขวิทยาส่วนบุคคลเนื่องจากความยากจน ยังนิยมรักษาแบบพื้นบ้าน เมื่อไม่ได้ผลแล้วจึงนำส่งโรงพยาบาล ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการขาดแพทย์ และขาดสถานบริการทางสาธารณสุข ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรขาดความรับผิดชอบค่อหน้าที่ และปัญหาเกี่ยวกับชาวบ้านนิยมซื้อยารับประทานเอง ลักษณะของปัญหาดังกล่าวมีปรากฏอยู่ในนวนิยายเรื่อง บั้งไฟต้องสงสาร บ้านไร่ชายดง และปรากฏแทรกอยู่ในนวนิยายอีกหลายเรื่อง

4. ปัญหาทางด้านการเมืองการปกครอง ทั้งนักสังคมวิทยาและนักเขียนมองว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทและความประพฤติของข้าราชการฝ่ายปกครอง และข้าราชการของรัฐฝ่ายอื่น ๆ ซึ่งบกพร่องต่อหน้าที่ ชอบวางตนเหนือชาวบ้าน ทุนกลุ่มอิทธิพล คอร์รัปชัน ขาดความเป็นธรรม ฯลฯ ลักษณะของปัญหาดังกล่าวปรากฏชัดในนวนิยายเรื่อง ชื่อโก๊ะ แซ่กอ เรื่อง ไอ้พลอย เรื่อง นายอำเภอบัญญัติ และปรากฏแทรกอยู่ในนวนิยายเกือบทุกเรื่อง

5. ปัญหาทางด้านความเชื่อและศาสนา ทั้งนักสังคมวิทยาและนักเขียนมองว่าปัญหาที่เด่นชัดที่สุดคือปัญหาความขัดแย้งทางด้านศาสนา ระหว่างคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ และคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในดินแดน 4 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งมีปรากฏชัดเจนในนวนิยายเรื่อง ชื่อโก๊ะ แซ่กอ และเรื่อง ผีเสื้อและดอกไม้ ส่วนปัญหาอื่น ๆ ได้แก่บทบาทของพระสงฆ์ และการเลื่อมไทรมของพุทธสถานเนื่องจากขาดคนดูแลรักษา มีปรากฏอยู่บ้างในนวนิยายบางเรื่อง

6. ปัญหาทางด้านแรงงาน ทั้งนักสังคมวิทยาและนักเขียนมองว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดได้แก่ การอพยพโยกย้ายแรงงานออกนอกท้องถิ่น เนื่องจากภาวะฝนแล้ง หรือหนี้ความยากจนเพื่อไปหาที่ทำกินแห่งใหม่ รวมทั้งการไปขายแรงงานยังเมืองหลวง ตามเมืองใหญ่ ๆ หรือในประเทศทางตะวันออกกลาง และปัญหาเกี่ยวกับการว่างงานหลังฤดูเพาะปลูก และเก็บเกี่ยว ก็เป็นผลให้ชาวชนบทอพยพออกไปรับจ้างทำงานนอกท้องถิ่น ลักษณะของปัญหาดังกล่าวมีปรากฏในนวนิยายเรื่อง ลูกอีสาน ไอ้พลอย บ้านไร่ชายดง และปรากฏแทรกอยู่ในนวนิยายอีกหลายเรื่อง

7. ปัญหาทางด้านวัฒนธรรม ทั้งนักสังคมวิทยา และนักเขียนมอง
ปัญหาสอดคล้องกันว่า กระแสวัฒนธรรมเมืองที่เข้าไปครอบงำวัฒนธรรมท้องถิ่น มีส่วนทำ
ให้วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวชนบทเปลี่ยนไป ประกอบกับวัฒนธรรมท้องถิ่นถูกละเลยและไม่ได้
รับการปลูกฝัง ตลอดจนขาดการอนุรักษ์ฟื้นฟูในกลุ่มชาวชนบทรุ่นใหม่ จึงถูกวัฒนธรรมแบบ
ใหม่คุกคามในที่สุด ลักษณะของปัญหาดังกล่าวมีปรากฏชัดเจนในนวนิยายเรื่อง คือรักและหวัง
กระทรวงคลังกลางนา เด็กบ้านคอย และปรากฏแทรกอยู่ในนวนิยายอีกหลายเรื่อง

8. ปัญหาทางด้านภัยจากธรรมชาติ ซึ่งนักสังคมวิทยาและนักเขียนมองว่ามีสาเหตุ
มาจากสภาวะทางธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง วัชภัย และปรากฏการณ์ธรรมชาติอื่น ๆ ซึ่ง
เป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ ลักษณะของปัญหาดังกล่าวมีปรากฏชัดเจนในเรื่อง บ้านโพนทราย
บรักับต้องสงสาร จดหมายจากครุฑคำหวาน คนโค และสาเหตุอีกประการหนึ่งเกิดจากการ
ตัดไม้ทำลายป่าและการเผาป่า ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีปรากฏในนวนิยายเรื่อง ฮ่อมอกภูเขา และ
เด็กบ้านคอย

ในส่วนของการวิเคราะห์องค์ประกอบของนวนิยายแนวนี้ ผู้วิจัยพบว่าลักษณะของ
เนื้อเรื่องอาจแบ่งออกได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ กลุ่มของเนื้อเรื่องที่เสนอเรื่องราวของ
ชาวชนบทในภูมิภาคต่าง ๆ และกลุ่มของเนื้อเรื่องที่มุ่งเสนอปัญหาสำคัญของสังคมชนบท
ในส่วนนี้ของโครงเรื่องนวนิยายกลุ่มนี้มีโครงเรื่องที่ไม่น่าซับซ้อน และจะเสนอปัญหาหรือข้อขัดแย้ง
อย่างตรงไปตรงมา ลักษณะการดำเนินเรื่องมีวิธีการที่นำฉันทใจหลายประการ คือ มีทั้ง
เป็นการเล่าเรื่องไปเรื่อย ๆ ตามลำดับเหตุการณ์ เล่าเรื่องในลักษณะย้อนเหตุการณ์ และมี
มีหลายเรื่องที่จบแบบโคกนาฏกรรม นอกจากนั้นยังมีการเสนอโครงเรื่องในรูปแบบของ
จดหมาย ในด้านตัวละคร ผู้วิจัยพบว่าลักษณะของตัวละครเอกมักจะเป็นตัวละครแบบฉบับ
(Typed character) ซึ่งเหมาะสมกับการนำเสนอแก่นเรื่องที่แสดงปัญหาของสังคมชนบท
ไทยอย่างชัดเจนและตรงไปตรงมา ในส่วนของบทสนทนา ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะของการใช้ภาษา
ในบทสนทนาของนวนิยายแนวนี้แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้บทสนทนาเป็นภาษากลาง
กลุ่มที่ใช้บทสนทนาเป็นภาษาถิ่น และกลุ่มที่ใช้บทสนทนาภาษากลางผสมกับภาษาถิ่น ผู้วิจัยมี
ความเห็นว่าคุณลักษณะการใช้ภาษากลางผสมกับภาษาถิ่นในบทสนทนา สามารถสื่อสารกับผู้อ่าน

ได้ชัดเจนกว่ากลุ่มอื่น และทำให้มองเห็นลักษณะนิสัยของตัวละครซึ่งเป็นคนท้องถิ่น

ได้ชัดเจนขึ้น ในด้านของฉาก ลักษณะของการสร้างฉากส่วนใหญ่จะเน้นความสมจริง กล่าวคือ มีการใช้สถานที่ที่มีอยู่จริง ๆ ในขณะที่เป็นฉาก และใช้สถานที่จริง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านชนบททั่วไปเป็นฉาก ซึ่งทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของชนบทได้แจ่มชัด นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า นักเขียนนวนิยายแนวนี้หลายคนใช้วิธีการบรรยายสีสันเฉพาะถิ่น (local colour) แทรกอยู่ในส่วนของการสร้างฉาก การสร้างทศนทนา และการสร้างตัวละคร ได้อย่างกลมกลืนกับเนื้อเรื่อง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าวิธีการดังกล่าวช่วยเสริมให้นวนิยายแนวนี้มีบรรยากาศที่สมจริง และสร้างความประทับใจให้กับผู้อ่านมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ภูมิหลังและประสบการณ์เกี่ยวกับชนบทของนักเขียนนวนิยายแนวนี้มีส่วนทำให้นักเขียนแสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับความเป็นจริง และสามารถสร้างเรื่องราว ฉาก ตัวละคร และบทสนทนา ได้อย่างสมจริง นอกจากนี้ภูมิหลังของนักเขียนนวนิยายแนวนี้มีส่วนทำให้นักเขียนชื่นชมและตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวชนบทในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งนักเขียนถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ชาวชนบทดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่ทอดทิ้งสภาพแวดล้อม และทัศนะที่นักเขียนแสดงความชื่นชมกับภูมิปัญญาของชาวชนบทนั้นมีปรากฏอยู่ชัดเจนในนวนิยายแนวนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สนใจอาจศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายแนวสะท้อนปัญหาสังคมเมืองในระยะปี พ.ศ. 2519-2529 กับนวนิยายแนวสะท้อนปัญหาสังคมชนบทที่ผู้วิจัยได้ศึกษาไว้
2. ผู้สนใจอาจศึกษานวนิยายแนวสะท้อนปัญหาสังคมชนบท ทางคดีชนวิทยา หรือศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
3. ผู้สนใจอาจศึกษาวิเคราะห์นวนิยายแนวอื่นในระยะปี พ.ศ. 2519-2529 เพื่อให้ภาพของนวนิยายไทยระยะดังกล่าวสมบูรณ์และชัดเจนขึ้น